

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Minister
Ingrid ZettermanFöredragande
Jurist
Adrian JanssonJusterat
Omedelbart**Nr 4**

Ansökan om jordförvärvstillstånd
gällande ett outbrutet område om ca 12
ha av fastigheten Holmängs i Brändö
kommun

ÅLR 2024/1701

9 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen *beviljar* ansökan om jordförvärvstillstånd gällande ett outbrutet område om ca 12 ha av fastigheten Holmängs RNr 6:5 i Brändö kommun.

Bakgrund

Ansökan avser tillstånd att äga och besitta ett outbrutet område om ca 12 ha av fastigheten Holmängs RNr 6:5 i Brändö kommun (35-407-6-5). Fastigheten är totalt 330,5 ha, varav 23,71 ha utgör jordareal och 306,8 ha utgör vattenareal. Fastigheten är belägen inom oplanerat område och till fastigheten hör andelar i samfälliga jord- och vattenområden. Av ansökan framgår inte hur stort det outbrutna området är, men enligt uppgift från lantmäteriverket är området ca 12 ha. Det outbrutna området består av både jord- och vattenareal och är bebyggt med stuga och bastu.

Sökanden är inte bosatt i landskapet och avsikten med förvärvet är fritidsbruk. Av handlingarna i ärendet framgår att fastigheten Holmängs RNr 6:5 ägdes av sökandens styvfar och att sökandens styvfar testamenterat markområdet till sökanden genom inbördes testamente med sökandens mor, daterat år 2001. Av testamentet framgår vidare att den efterlevande maken erhåller full nyttjande- och bruksrätt till all egendom samt dess avkastning efter den först avlidne. Av handlingarna i ärendet framgår vidare att sökandens mor avlidit år 2021 och att sökandens styvfar avlidit år 2022.

Kommunens utlåtande

Brändö kommun beslöt den 8 maj 2024 att kommunen inte har något att anföra gällande ansökan.

Motivering

Testatorn är sökandens styvförälder. Ur 2 kap. landskapslagen (2024:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd framgår att bröstarvingar i samband med förvärv av fast egendom som baserar sig på arv och testamente samt i vissa fall förskott på arv har jordförvärvsrätt, d.v.s. jordförvärvstillstånd krävs inte. Eftersom sökanden inte är bröstarvinge i förhållande till sin styvfar ska ansökan dock inte prövas i förhållande till det som är stadgat om bröstarvingar. Förvärvet är således tillståndspliktigt. Landskapsregeringen konstaterar att det ur tidigare beslutspraxis framgår att det inte har lagts särskild vikt vid att en styvförälder överlåter mark, utan det har bedömts som vilket som helst annat förvärv utan släktkoppling (se beslut 3.7.2015, ÅLR 2015/5942, 372 Rk1a; beslut 23.2.2017, ÅLR 2016/9171, 171 Rk1a och beslut 30.1.2018, ÅLR 2017/8074, 77 Rk1a).

Enligt 14 § 1 mom. i landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd kan landskapsregeringen, efter prövning i varje enskilt fall, bevilja fysiska personer jordförvärvstillstånd gällande fast egendom som är föremål för tillståndsplikt. Vid prövningen av ansökan bör landskapsregeringen beakta bland annat sökandens anknytning till Åland och avsikt att fast bosätta sig på Åland samt markområdets storlek, beskaffenhet och användningsändamål.

Av 14 § 2–11 mom. i landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd framgår kriterierna för när landskapsregeringen ska bevilja jordförvärvstillstånd åt en fysisk person. Landskapsregeringen konstaterar att huvudregeln för beviljande av jordförvärvstillstånd för fritidsbruk framgår ur 14 § 2 mom. Enligt 14 § 2 mom. ska landskapsregeringen bevilja jordförvärvstillstånd åt en fysisk person om sökanden har haft en tidigare hemvistperiod på Åland under en sammanhängande period på minst 12 år som har infallit medan sökanden var minderårig, och markområdet och sökandens tidigare sammanlagda markinnehav underskrider 4 000 m².

Enligt villkoren i punkt 1 ska sökanden ha haft en tidigare hemvistperiod på Åland under en sammanhängande period på minst 12 år som har infallit medan sökanden var minderårig. Sökanden har inte varit bosatt i landskapet. Ansökan uppfyller således inte samtliga villkor i 14 § 2 mom. i landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, varför momentet inte kan läggas till grund för bifall av ansökan.

Eftersom inget annat av 2–11 mom. i 14 § i landskapslagen är tillämpligt i detta fall ska ansökan prövas enligt de allmänna prövningsgrunderna i 14 § 1 mom. i landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

Sökanden är inte bosatt i landskapet och avsikten med förvärvet är fritidsbruk, vilket talar emot ett beviljande av tillstånd. Mot beviljande talar även att markområdet är mycket

stort samt dess beskaffenhet. Landskapsregeringen konstaterar därtill att det rör sig om en strandfastighet, vilka har en speciell ställning enligt jordförvärvslagstiftningen.

Ansökan avser förvärv från styvfar genom styvfaderns inbördes testamente med sökandens mor. Enligt 5 § i landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd har en efterlevande make eller maka jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente och enligt 4 § 1 mom. har bröstarvingar jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente. Landskapsregeringen konstaterar att om sökandens styvfar hade avlidit innan sökandens mor och sökandens styvfar hade testamenterat markområdet till sökandens mor, så hade sökanden således i egenskap av bröstarvinge i förlängningen kunnat förvärva markområdet genom arv eller testamente efter sin mor med jordförvärvsrätt. I det aktuella fallet har sökandens mor dock avlidit innan sökandens styvfar och sökandens styvfar har testamenterat egendomen direkt till sökanden, varmed förvärvet är tillståndspliktigt.

Landskapsregeringens konstaterar att om tillstånd inte beviljades i liknande fall, dvs när både sökandens förälder och styvförälder avlidit, skulle sökandens rätt att genom testamente eller arv förvärva egendom som tillhört sökandens styvförälder bli beroende av om testatorn först testamenterat egendomen till sökandens förälder samt av om sökandens förälder avlidit före eller efter sökandens styvförälder. Med beaktande av detta, att både sökandens mor och testatorn avlidit, att sökandens mor var gift med testatorn, att makar och bröstarvingar har jordförvärvsrätt vid förvärv genom testamente, samt övriga omständigheter i ärendet anser landskapsregeringen att tillstånd kan beviljas i detta fall.

Tillämpade lagrum

14 § 1 mom. landskapslagen (2024:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

Nr 5

Justitieministeriets begäran om utlåtande
om bedömningspromemorian om
påföljder för myndigheter för brott mot
dataskyddslagstiftningen

ÅLR 2024/8242

10 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt bilaga.

Hänvisning
VN/26120/2023

Justitieministeriet

Kontaktperson
Adrian Jansson

kirjaamo.om@gov.fi

Ärende

Utlåtande om bedömningspromemoria om påföljder för myndigheter för brott mot dataskyddslagstiftningen

Begäran om utlåtande

Justitieministeriet har bett Ålands landskapsregering om utlåtande om bedömningspromemorian om påföljder för myndigheter för brott mot dataskyddslagstiftningen.

I bedömningspromemorian utreds hur påföljdssystemet enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning samt dataskyddslagen och dataskyddslagen avseende brottmål fungerar mot bakgrund av den tillämpningspraxis som gäller myndigheternas verksamhet. Bedömningen gäller i huvudsak de straffrättsliga straffbestämmelserna i dataskyddslagen och dataskyddslagen avseende brottmål. Bedömningen omfattar dessutom de åtgärder som dataombudsmannen riktar mot myndigheter. I bedömningspromemorian granskas också författningsrättsliga frågor och frågor som gäller rättssystemets konsekvens i samband med utvidgandet av tillämpningsområdet för administrativa påföljdsavgifter till myndigheter.

Behörighetsfördelning

Enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar. Enligt 27 § 3 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet.

Enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om utsättande och utdömmande av vite samt

användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Propositionens innehåll och viktigaste förslag

Justitieministeriet har utarbetat en bedömningspromemoria om påföljdssystemet för myndigheter i samband med dataskyddslagstiftningen. Det är fråga om en förhandsstudie (OM126:00/2023) som hänför sig till regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Enligt regeringsprogrammet genomför regeringen "en totalreform av den nationella dataskyddslagstiftningen. [...] I samband med totalreformen föreskrivs det om administrativa sanktionsavgifter för kränkning av informationssäkerheten så att de gäller den offentliga och den privata sektorn på lika grunder."

I bedömningspromemorian bedöms hur påföljdssystemet för brott mot dataskyddslagstiftningen fungerar för myndigheternas del. I bedömningspromemorian bedöms dessutom de konstitutionella förutsättningarna för att utsträcka de administrativa påföljdsavgifterna till att gälla också myndigheter. Enligt den gällande dataskyddslagstiftningen kan inom den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde endast privata aktörer påföras administrativa påföljdsavgifter för överträdelse av dataskyddsbestämmelserna.

De administrativa påföljdsavgifterna grundar sig på den direkt tillämpliga Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (allmän dataskyddsförordning), men förordningen lämnar nationell prövningsrätt när det gäller påföljdsavgifter för myndigheter. En del av myndigheternas behandling av personuppgifter omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 (dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning). Dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning lämnar nationell prövningsrätt i fråga om huruvida det straffrättsliga eller administrativa påföljdssystemet ska tillämpas på de behöriga myndigheterna som avses i direktivet. Den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning förutsätter dock att det i de situationer där en medlemsstat inte har gjort det möjligt att påföra administrativa påföljdsavgifter ska säkerställas någon annan påföljd.

Ställningstagande

Landskapsregeringen har endast fått ta del av en kort sammanfattning på svenska, vilket innebär att förutsättningarna för att bereda och lämna ett utlåtande är mycket begränsade. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet avfattas på svenska och enligt 28 § ska utlåtande inhämtas av landskapet i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet innan lagen stiftas.

Landskapsregeringen anser att det är otillfredsställande att inte få ta del av det fullständiga underlaget på svenska. Landskapsregeringen konstaterar dock att påföljder

för myndigheter i samband med dataskyddslagstiftningen faller inom landskapets behörighet och att rikets lagstiftning gällande detta således inte är tillämplig på landskapets myndigheter. En eventuell ändring av rikslagstiftningen gällande möjligheten att utdöma påföljder för myndigheter skulle således inte ha några direkta konsekvenser för landskapet.

I den ofullständiga beredning som kunnat göras har därmed inte uppstått skäl för landskapsregeringen att invända mot sakinnehållet i det sammandrag av betänkandet som landskapsregeringen har fått ta del av.

Minister

Ingrid Zetterman

Jurist

Adrian Jansson